

Pobude za Sueški prekop

Jugoslovanski zunanji minister Marko Nikezić je prispel v London na razgovore z britansko vlado o vprašanju Bližnjega vzhoda. V sredo ga je sprejel tudi ministrski predsednik Wilson. V Londonu so z zanimanjem poslušali Nikezićevo mnenje o rešitvi vprašanja Bližnjega vzhoda, ker velja za strokovnjaka v tem pogledu, saj je bil od l. 1952 do l. 1955 tudi jugoslovanski veleposlanik v Kairu. Vendar pa so dali tudi vedeti, da je Velika Britanija, kar zadeva Bližnji vzhod, v zelo težkem položaju. Njen interes je na tem, da bi bil čimprej odprt Sueški prekop, ker ima britansko gospodarstvo od zapore prekopa veliko škodo. Zato bi želeli, da bi Izrael za kakih 30 km umaknil svoje čete z vzhodnega brega prekopa, v zameno za svobodno plovbo izraelskih ladij po prekopu. Toda proti temu so Izraelci, ki bi dali s tem iz rok dragocen adut za pogajanja.

Brez izraelskega pristanka pa ni mogoče ničesar storiti za ponovno odprtje Sueškega prekopa. Izrael namreč vztraja na tem, da naj se s pogajanjem reši celotno vprašanje odnosov med Izraelci in Arabci, ali pa naj ostane vse tako, kakor je.

Pač pa optimistično poročajo iz New Yorka, da se v tem pogledu vendarle nekaj giblje v okrilju Združenih narodov. Nosivci te pobude so Američani in zlasti vodja njihove delegacije pri Združenih narodih, Arthur Goldberg. Ta je stalno v stiku z izraelskim in egiptovskim zunanjim ministrom, potem ko je odrinil proč Angleže in Ruse, ki bi bili tudi hoteli sodelovati pri tej pobudi, pa so bili po Goldbergovem mnenju bolj napoti kot koristni.

Tudi ta pobuda teži predvsem za tem, da bi prišlo do odprtja Sueškega prekopa, ker za celotno rešitev odnosov med Izraelci in Arabci ni možnosti. Ameriški načrt se tako v bistvu krije z britanskim, le da so tako na izraelski kot na egiptovski strani bolj razpoloženi do Američanov kot do Britancev. Vendar pa tudi ta ameriška pobuda ne obeta velikega uspeha, kajti v bistvu gre vedno za isto: Izraelci naj bi dali iz rok veliko jamstvo, ne da bi zanj prejeli kaj bistvenega. Egipčani bi sicer — po izraelskem mnenju — morda pristali na tako rešitev, ker bi umik Izraela za 30 km v notranjost Sinaja pomenil skoro toliko kot vojaški umik, sami pa bi lahko ob prvi priložnosti spet zaprli izraelskim ladjam plovbo skozi prekop, s tem ali onim izgovorom, in niti Združeni narodi niti kdo drugi ne bi proti temu ničesar storil, kot ni storil v preteklosti.

V bistvu gre torej za to, da dobe Izraelci

(Nadaljevanje na 3. strani)

RAZGLABLJANJE OB DOLINSKI ZADEVI

Vprašanje lokacije tovarne »Veliki Motorji«, ki je povzročilo, kot poročamo na 4. strani, hudo krizo med strankama leve srede (DC in PSU) in Slovensko skupnostjo, ponovno nudi snov za resno razmišljanje in znanstveno raziskavo o temi, kakšen vpliv in kakšne posledice ima čedalje večji razvoj industrije za narodno, kulturno in socialno življenje narodne manjšine v Italiji in posebej za življenje slovenske narodne manjšine na Tržaškem.

Za obdelavo postavljene teme, ki je vsekar zelo aktualna, bi bila seveda potrebna temeljita sociološka študija, za katero prav gotovo tu ni mesta. Skušali bomo zato zbrati le nekaj misli z željo in namenom, da se tudi zadeva »Veliki Motorji« (kot že mnoge druge afere) v naši javnosti in zlasti v slovenskih političnih krogih ne bi obravnavala preveč čustveno, afektivno, na način, ki utegne mejiti na frazerstvo in demagogijo, kajti to stvari sami le škoduje ali vsaj nič ne koristi.

Najprej bi ugotovili, da je industrializacija sodoben pojav, ki ne zanima samo italijanskega večinskega naroda, temveč živo zanima tudi našo manjšino.

Izven stvarnosti je namreč, kdor si predstavlja in domišlja, da bo mogoče preprečiti ali zaustaviti sedanji preliv kmečke delovne sile v industrijo in v terciarne dejavnosti. To je naraven proces in naravna zahteva sodobne ekonomike, ki ima svoj izvor tudi v korenitih spremembah same strukture kmetijstva, kot posledica sodobnega tehnološkega napredka.

Izven stvarnosti je nadalje, kdor trdi, da se slovenska manjšina v Italiji, zlasti pa na Tržaškem, še danes povečini ukvarja s kmetijstvom. To nikakor ne drži. Res pa je, da so Slovenci pri nas povečini delavci, ki svoje dohodke nekako zaokrožujejo s kmečkim delom, ki ga opravljajo po službenem času na svojih majhnih posestvih, vrtovih itd. Samostojnih kmečkih posestev je sorazmerno malo, s čimer ni seveda rečeno, da bi jih v prihodnosti ne smelo biti več, zlasti če se bo kmetijstvo pri nas specializiralo, to je posvetilo žlahtnim kulturam, in če bo prišlo do komasacije, arondacije ter do raznih oblik združnega dela.

Kočljivo in celo dramatično pa je, da tudi najmanjši razvoj industrije tako na Tržaškem kot tudi — vsaj delno — na Goriškem nujno povzroča slovenski manjšini znatno škodo, ker je prav manjšina lastnik enega važnih produkcijskih faktorjev, to je lastnik zemlje, brez katere se industrija seveda ne more razviti. Ko slovenski lastnik zgubi zemljo, je ob pomemben, važen kapital, katerega vrednosti nikakor ne more odtehtati prejeta odškodnina, četudi bi ta bila določena po svobodni kupoprodajni pogodbi, kar se pa

mnogokrat ne dogaja, ker pride do dejanske razlastitve, oziroma ker obstajajo pogoji, da se ta nasilni postopek lahko uvede. Isto velja seveda za problem urbanizacije, ki se prav tako razvija na škodo slovenske manjšine, kot lastniku zemlje.

Iz vsega, kar smo navedli, izhaja, da je nadaljnja industrializacija nujen pojav, ki zanima tudi slovensko delovno silo, ker išče v njej zaposlitev, hkrati pa ta razvoj prizadeja slovenski manjšini znatno gmotno škodo, z vrsto drugih hudih posledic, kot je, med drugim, čedalje večje krčenje njenega narodnostnega ozemlja.

Vse to — in še marsikaj — moramo imeti pred očmi, ko proučujemo važne probleme, kot so vprašanje tovarne »Veliki Motorji«, in zlasti ko moramo do teh problemov zavzemati stališča, postavljati zahteve, predloge itd.

Morda bo kdo ob teh izvajanih pripomnil, da je problematika preveč obširno zajeta in da je problem tovarne »Veliki Motorji« bolj omejen, češ da bi to tovarno lahko postavili pri Orehu, s čimer ne bi prizadeli toliko zemljišč pri Boljuncu. Priznavamo, da je v teh pripombah del resnice, vendar poudarjamo, da smo skušali ta problem **perspektivno** obdelati, kajti jasno je, da bi industrializacija prej ali slej postala v vsakem primeru aktualna tudi za Dolino, čeprav bi ta kraj bil trenutno izključen iz take gospodarske dejavnosti.

V tej hudi dilemi je seveda pravilna odločitev silno težavna. Preden bi se odločili za takšno ali drugačno stališče, bi morali, po našem mnenju, imeti na razpolago sredstva za objektivno presojo, ali gre res za naraven in nujen proces industrializacije ali pa se pod tem plaščem skrivajo tudi drugi, na primer asimilacijski, raznarodovalni nameni. Če bi se dognalo, da ti skrivni nameni ne obstajajo, bi splošne koristi slovenske manjšine zahtevale, da so njeni predstavniki prisotni v vseh tistih organih, ustanovah in odborih, ki industrializacijo načrtujejo in izvajajo. Samo če bodo manjšinski predstavniki prisotni pri odločitvah, bodo namreč lahko nanje vplivali in hkrati tudi lahko pravilno presojali vsakokratni položaj.

Industrializacija povzroča, kot smo že dejali, znatno škodo slovenski manjšini, ker ji jemlje zemljo. Ena izmed logičnih sestavin modre in vnaprej uprte politične akcije bi morala zato biti zahteva, da se ta škoda popravi z ustreznimi protidajativi, ki bi seveda ne smela biti samo pravična in primerna denarna odškodnina, temveč tudi trdno in učinkovito jamstvo, da bodo sadovi industrializacije deležni tudi pripadniki manjšine, in sicer tako glede zaposlitve v industriji sami

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 22. oktobra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste...; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Beli očnjak«. Napisal Jack London, prevedel Pavel Holecček, dramatisirala Desa Kraševc. Četrto nadaljevanje; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.15 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 »Rdeči Logan«. Indijanska tragedija v dveh delih in treh slikah, napisal Ivan Mrak. Igra R.O., režira Jože Peterlin; 17.30 Prijatelji zborovskega petja; 18.00 Koncert v miniaturni; 18.30 Iz pesniških gajev: »Ada Negri«; 19.15 Nedeljski vestnik. Urednik: Ernest Zupančič; 20.30 Pod farnim zvonom župne cerkve v Rojanu (pripravil Saša Martelanc); 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.45 Antologija jazza.

• PONEDELJEK, 23. oktobra, ob: 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Priljubljene melodije; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Iz opusa Beethovna in Prokofjeva; 19.30 Moj prosti čas; 20.50 Kulturni odmevi; 21.15 Tamburaški ansambl; 21.30 Pol ure popevk; 22.30 Slovenski solisti. Mezzosopranistka Marija Bitenc, pri klavirju Leon Engelman; 22.50 Glasba za lahko noč.

• TOREK, 24. oktobra, 12.00 Pod farnim zvonom župne cerkve v Rojanu; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Slovenščina za Slovence; 17.30 Folklorni ansambl »Lado«; 17.40 Dr. Danilo Sedmak: »Metode psihologije«; 17.50 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane, vodi Slavko Mihelčič; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja; 20.35 Giacomo Puccini: »Tosca«, lirski opera v 3 dejanjih; 22.40 Črni cvet, jazzovska revija.

• SREDA, 25. oktobra, ob: 12.00 Vibrafonist Milt Jackson; 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.50 Ivan Matetič-Ronjgov: Roženice. Zbor Slovenske Filharmonije vodi Rado Simoniti; 18.30 Ljudske pesmi, pripravlja Zmaga Kumer. 1. oddaja: »Od rezijanskih peči do tržaškega morja«; 19.10 Zdravniška posvetovalnica (dr. Rafko Dolhar); 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.25) Za vašo knjižno polico; 22.05 Solisti lahke glasbe; 22.45 Sentimentalne pesmi.

• ČETRTEK, 26. oktobra, ob: 12.00 Igra pianist Ralph Sharon; 12.10 Znanost in tehnika; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Prof. Marija Kacin: »Francesco Petrarca«; 18.00 Zbor »Costanza e Concordia« iz Rude; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Bogo Leskovic: Partita za komorni orkester. Milan Stibilj: Skladba za klavir in orkester; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.35 Nastopi zabavnih ansamblov na Radiu Trst; 20.35 »Prijateljski galsovi«, radijska drama, napisal Furio Bordon, prevedel Martin Jevnikar; 21.35 Jazzov kotiček; 22.30 Skladba davnih dob; 22.40 Romantične melodije.

• PETEK, 27. oktobra, ob: 12.00 Igra trobentač Phil Nicoli; 12.10 Gospodinja nakupuje; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Plešite z nami; 18.00 Komorni zbor iz Celja, vodi Egon Kunej; 18.30 Klavičembalistka Blandine Verlet; 19.10 Corrado Alvaro: »Črna kobila«. Prevedel Fran Jeza; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.50 Glasba za dobro voljo; 22.15 V svetu jazza; 22.45 Nežno in tiho.

• SOBOTA, 28. oktobra, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semenj plošč; 14.45 Pojeta: Petula Clark in Jimmy Fontana; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.20 Operetne melodije; 16.45 Glasba za vaš transistor; 17.20 Dialog — Cerkev v modernem svetu; 17.40 Martin Jevnikar: »Italijanski vtisi v slovenski književnosti«; 17.55 Zbor »Vasilij Mirk« s Proseka in Kontovela, vodi Ignacij Ota; 18.30 Veliki mojstri jazza: Artie Shaw; 19.10 Družinski obzorik; 19.25 Kvartet Boruta Lesjaka; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Teden v Italiji: »Na koncu pot«; 21.20 Vabilo na ples; 22.20 Za prijeten konec tedna.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Aldo Moro v Furlaniji

V soboto popoldne je prišel ministrski predsednik Moro na uraden obisk v Videm. Iz vseh govorov in iz organizacijskega okvira za obisk je razvidno, da je veljal vsej Furlaniji in celotni deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Sprejem je bil res množičen in skoro prsrčen. Predsednik se je najprej ustavil na sedežu demokratske stranke, kjer mu je tajnik Toros razložil stanje in potrebe Furlanije. Prikazal je predvsem nevarnost naraščajočega izseljevanja delovnih moči.

Važnejši je bil sprejem v palači Belgrado, na sedežu pokrajinske uprave. Okrog prvega ministra so se zbrali izvoljeni upravni predstavniki Furlanije in deželne uprave.

Deželni predsednik Berzanti je ministru prikazal tri pglavitne probleme, ki naj pojačajo gospodarske temelje naše države. To so: avtocesta Videm - Trst - Benetke, s podobno cestno žilo Videm - Trbiž; zgradnja protosinhrotrona v Doberdolu in omejitev vojaških služnosti. Za uresničitev teh treh vprašanj je nujno potrebna pomoč v državnem obsegu. Minister Moro je obljubil, da bo država pomagala deželi za izpeljavo teh življenjsko važnih načrtov.

Poseben obisk je opravil ministrski predsednik Moro v moderno razširjenem obratu Zanussi-Rex v Pordenonu. V obsežni tovarni, ki izdeluje vsak dan na tisoče električnih gospodinskih in drugih strojev in ki obhaja petdesetletnico ustanovitve, je pričakovala predsednika velikanska množi-

ca. V tovarniških prostorih in okoli njih se je natlačilo okrog 30.000 ljudi, ki so gosta burno pozdravljali.

Po obisku si obetajo furlanski gospodarstveniki veliko novih pobud in državne pomoči za gospodarski dvig dežele.

Pa še mala pripomba: pri vsem obisku ni bilo prikazano najslabše gospodarsko stanje v pokrajini, to je v nje vzhodnem delu, kjer prebiva tudi slovenska kmečka manjšina. Vlada gotovo pozna nje potrebe in prav gotovo bi bila modra poteza, da bi se ob takem obisku načelo tudi to vprašanje.

—0—

SIPTARSKI KATOLICANI PRI PAPEŽU

V torek je bilo videti na tržaških ulicah slikovite šiptarske ljudske noše, moške z belimi volnenimi fesi in s širokimi pisanimi pasovi ter belimi spodaj ozkimi hlačami z našivi, ženske pa v širokih rožnatih hlačah. Začudenje je vzbujalo dejstvo, da so se zbirale skupine teh šiptarjev okrog treh katoliških duhovnikov pred nekim hotelom v ulici Ghega. Kdor se je podrobneje pozanimal za zadevo, je lahko zvedel, da gre za šiptarske katolice s Kosmeta v Jugoslaviji in iz Makedonije, ki so poromali v Rim in bili sprejeti pri papežu.

Kot znano, je albanski režim v zadnjem času hudo udaril po katoliški Cerkvi v Albaniji in ji onemogočil delovanje. Tembolj razveseljivo je, da se neovirano razvija delovanje katoliške Cerkve med številno albansko (šiptarsko) manjšino v Jugoslaviji.

Obramba proti teroristom

Po medsebojnih dogovorih med Italijo in Avstrijo bi se bila morala uvesti medsebojna akcija proti terorističnim napadom na Južnem Tirolskem.

Skupen načrt za ugotovitev in onesposobljenje nemško-avstrijskih nacionalističnih napadalcev in za nadzorstvo obmejnega pasu bi morale dogovorno in skupno izvajati varnostne straže in vojaštvo z obeh strani.

Do tega pa še ni prišlo, piše južnotirolski dnevnik »Dolomiten«. Avstrijski policijski zapor, pravi, so prenapolnjeni z osumljeni napadalnih akcij na ozemlju Južne Tirolske. V zaporih jih tiči vedno po 40 do 50. Nove zapornike tudi dovajajo vsak dan. Obenem pa policija prejšnje izpušča. Po kakšnih skrivnostnih navodilih, piše omenjeni list, ne ve nihče.

Meja na avstrijski strani tudi ni prav nič zavarovana. Socialistični poslanec v dunajskem parlamentu Horejs je s skupino časnika sam preizkusil to dejstvo. V avtu so se peljali kar čez travnike do meje pri kraju Nauders, ne da bi jih kaka straža ustavila. Mejo je kazala samo ena nit tenke bodeče žice. Šli so mirno na italijansko stran, kjer sta se šele čez nekaj časa pojavila dva obmejna stražnika. Na pojasnilo, da so turisti in so po pomoti pri-

šli čez mejo, sta jim pustila povratek nazaj. Tudi tedaj niso srečali nobene avstrijske straže izvidnice. Iz tega sklepa socialistični poslanec v svojem poročilu na strankino vodstvo, da bi lahko vsakdo prinesel čisto mirno preko meje na stote razstreliva.

Kakšno je stališče širokih nacionalističnih krogov v Nemčiji do atentatov na Južnem Tirolskem, kaže tudi pisanje Helmuta Sündermana, bivšega hitlerjanskega načelnika vladnega tiskovnega urada v nacional-socialističnem listu Deutsche Wochenzeitung. Odkrito zagovarja Norberta Bürgerja in teroristične podvige za reševanje političnih sporov. Za pisanje je bil obsojen, a samo za štiri mesece pogojno.

Mi smo se že ponovno izrekli, da ima vsaka manjšina pravico do popolnega uživanja svojih narodnih svoboščin v javnosti in šoli, v gospodarstvu in upravi, toda do tega ne privede nasilje, še manj fašističnega ali nacističnega kova. Najboljša obramba proti teroristom pa je za vsako državo pametna in tvorna manjšinska politika.

—0—

RAZGLABLJANJE OB DOLINSKI ZADEVI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kot tudi v z njo povezanih novih terciarnih dejavnostih.

Za takšno politično akcijo pa niso dovolj samo protestna pisma in formalistično navažanje prekršenih paragrafov, temveč sta predvsem potrebni jasnost ciljev in pravilna izbira ustreznih sredstev za njihovo uresničenje.

V ta namen je seveda potrebno trezno in temeljito poglobljanje kompleksnega vprašanja tudi na strokovni ravni. **Drago Legiša**

TEDENSKI ROLEDARČEK

22. oktobra, nedelja: Zorislava, Vera
23. oktobra, ponedeljek: Jadviga, Hotimir
24. oktobra, torek: Rafael, Elko
25. oktobra, sredo: Darja, Krizant
26. oktobra, četrtek: Demetrija, Evarist
27. oktobra, petek: Antonija, Sabina
28. oktobra, sobota: Simeon, Sabina

Zunanja politika v senatu

V rimskem senatu se je začela včeraj razprava o zunanji politiki države. Ministrski predsednik Moro je najprej zavrnil sumničanja, da bi bil državni predsednik Saragat na svojem krožnem potovanju v inozemstvu dajal politične izjave, ki niso v skladu s smernicami vladne večine.

Isto misel je ponovil tudi zunanji minister. Nato je prešel na razčlenitev temeljnih točk, ki vodijo sedanjo italijansko mednarodno politiko. Poudaril je, da ostane Italija zvesta Atlantskemu paktu. Odbil je predlog, naj se zapre Grčiji dostop v to zvezo, dokler se ta država ne povrne k demokratični vladavini. Pač pa da si bo Italija prizadevala z vsemi močmi, da se to čimprej zgodi. Za mir v Vietnamu si prav tako prizadeva, potrebno pa je, da preneha bombardiranje v Severnem Vietnamu. Prav tako povzroča veliko zaskrbljenosti trenje na Bližnjem vzhodu. Italija si prizadeva obdržati dobre odnose z vsemi bližnjevzhodnimi državami. Glede širjenja jedrskega orožja je Fanfani mnenja, da je treba ustanoviti še kako komisijo, ki bo predlagala učinkovito nadzorstvo nad izdelovanjem jedrskega orožja. Zavzel se je tudi za pristop Velike Britanije v evropsko gospodarsko skupnost.

OBMEJNE OLAJŠAVE

Mešana italijansko-jugoslovanska komisija za udeleževanje videmskega obmejnega sporazuma je končala svoje zadnje zasedanje, ki je bilo sklicano na Reki.

Ena izmed poglavitnih olajšav za obmejni promet je ukinitve vizuma za osebne prepustnice. Ko poteče njih veljavnost, se listina imetniku takoj obnovi, ne da bi bilo treba čakati na vizum z druge strani. Mešana komisija je tudi sklenila vzpostaviti nove avtomobilske proge iz Trsta preko Milja v Koper, in sicer dvakrat dnevno. Prav tako je bil tudi potrjen sklep za uvedbo štirih dnevniških avtomobilskih voženj iz Beneške Slovenije preko Učje v Bovec. Nadalje je bilo sklenjeno, da se uredi obojestranska pomoč za nezgode dvolastnikov.

Potrebo obmejnih prehodnih olajšav izkazuje tudi visoke številke prehodov v obe smeri. Lansko leto so jih zabeležili 22 milijonov, v letošnjem prvem polletju pa že 12 milijonov. Po pravicah smemo reči, da je ta meja ena najbolj odprtih v Evropi.

POBUDE ZA SUESKI PREKOP

(Nadaljevanje s 1. strani)

trdna mednarodna jamstva, da bo njihovim ladjam plovba skozi prekop res odprta in da bodo drugače sledile sankcije proti Egiptu. Toda kakšne? In kdo jih je pripravljen izvajati? Sama vprašanja, na katera ni odgovora. Zato mislimo, da se tudi ta ameriška pobuda ne bo posrečila in da bo ostal Sueški prekop zaprt, kljub temu da povzroča to ogromno škodo zlasti egiptovskim financam. Iz tega razloga bi bil Nasser sam najbrž pripravljen, da se pogaja, toda proti temu so fanatični državni poglavarji nekaterih drugih arabskih držav, posebno Alžirije, Sirije, Sudana in Iraka.

Tudi jugoslovansko in italijansko gospodarstvo in plovba imata veliko škodo od zapore Sueškega prekopa. Jugoslovansko pobudo za rešitev vprašanja Bližnjega vzhoda je treba presojati tudi s tega stališča.

Iz ministrovih besed, sestavljenih na zelo spreten način, sledi, da si prizadeva italijanska vlada ostati za vsako ceno na miroljubnem in deloma neodvisnem stališču. Vendar pa pripušča tudi določene spremembe in popravke v mednarodnih ciljih, kot so prekinitev bombardiranja Severnega Vietnama, sprememba režima v Grčiji, dostavki k Atlantskemu paktu in pri Evropski gospodarski skupnosti. Predvsem pa je hotel zlomiti osti, naperjene proti vladni politiki s strani skrajne desnice z liberalci vred in skrajne levice.

-0-

DEJAVNOST NEMŠKEGA KULTURNEGA INSTITUTA V TRSTU

V Nemškem kulturnem inštitutu v ulici Coroneo 15 bo v petek, 20. oktobra, zvečer koncert godbe »Detmolder Bräsekreis«, pod vodstvom dirigenta Josta Michaelisa. Izvajal bo Mozartove skladbe.

»Detmolder Bläserkreis« sestavlja 13 mladih instrumentalistov, izvaja pa salonske skladbe na pihala. Ustanovljen je bil leta 1960 ter je gostoval že v mnogih evropskih in azijskih velemestih ter doživel povsod lep uspeh pri občinstvu in pri kritiki.

Koncert se bo začel ob 21. uri v veliki dvorani Instituta.

V ponedeljek 30. oktobra ob 19. uri bo v knjižnici Nemškega inštituta predavanje »Homerjeva Odiseja — prvi dokument italijanske zgodovine?«. Predaval bo dr. Armin Wolf z »Instituta Maxa Plancka za evropsko pravno zgodovino«.

V petek, 10. novembra ob 21. uri pa bo v veliki dvorani nagraditev najboljših učencev, ki so v preteklem šolskem letu obiskovali tečaje nemščine. Nato bodo predvajali nemški film »Tonio Kröger«, po romanu Thomasa Mannja. V glavnih vlogah igrajo Nadja Tiller, Jean-Claude Brialy, Werner Hinz in Rudolf Forster. Režira Rolf Thiele. Vstop prost.

17. novembra bo predaval prof. Werner Kohlschmidt, ki ima katedro za nemško literaturo na univerzi v Bernu, o velikem nemškem arheologu Johannu Joachimiu Winckelmannu, za 250. obletnico njegovega rojstva. Winckelmann je bil, kot znano, umorjen pred dvema stoletjema v Trstu.

23. novembra pa bo koncert, na katerem bo nastopila skupina »Studio der frühen Musik« (kvartet za zgodnjo glasbo) iz Münchena.

MRTVEC JE VENDARLE GUEVARA

Skrivnost okrog Guevarove smrti je končno razkrita. To je storil sam Fidel Castro, ki je v televizijskem govoru naznanil ljudstvu, da so dokazi, da je bil Che Guevara res ubit, neizpodbitni. Odredil je tridnevno žalovanje.

Tudi zastopniki argentinske policije, ki so se podali v Bolivijo, da bi na osnovi prstnih odtisov ugotovili, če gre pri ubitem res za Guevaro, so se prepričali, da o tem ne more biti več dvoma. Do istega rezultata so prišli že prej strokovnjaki Združenih držav.

Dvome o resničnosti novice glede Guevarove smrti sta povzročili največ poveljstvi bolivijske vojske in policije s svojim čudnim obnašanjem in ker sta dali predčasno sežgati Guevarovo truplo. To je vzbudilo vtis, da ne želita temeljite preiskave. Tudi Guevarova družina ni verjela v njegovo smrt.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

KULTURNI DOM

OTVORITVENA PREDSTAVA JUBILEJNE SEZONE 1967-68

Ivo Brnčič

»MED ŠTIRIMI STENAMI«

(Drama v treh dejanjih)

Režija: BRANKO GOMBAČ - Kostumograf: ALENKA BARTLOVA - Scenograf: arch. SVETA JOVANOVIČ.

PREMIERA

V SOBOTO, 21. OKTOBRA OB 21. URI (Premierski abonma)

PONOVITVE

V NEDELJO, 22. OKTOBRA OB 16. URI (Nedeljski pop. abonma); V SREDO, 25. OKTOBRA OB 21. URI (I. Ponovitev abonma); V CETRTEK, 26. oktobra OB 20. URI (Dijaški abonma); V NEDELJO, 29. OKTOBRA OB 16. URI (Okoliški abonma)

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na telefon 734265.

Camping - pot do prirode in do sočloveka

2.

Med zelenjem so postavljeni živobarvni šotori najrazličnejših velikosti in oblik, od nizkega, da komaj zležeš vanj do mogočnih več prostornih s predprostori in »verando«, ob njih avtomobili vseh vrst, mnogo Mercedesov, Admiralov in celo Roll Royce vidimo z značkami vseh dežel sveta in celo mnogo CC. Torej so tu ljudje vseh narodnosti in vseh družbenih slojev, revnejši in bogatini, izobraženi ter preprosti. Kaj je privedlo te tako različne ljudi sicer nasprotujočimi si interesi na ta skupni prostor? To je vprašanje! In kako žive drug ob drugem, bivši vojni nasprotniki, (Nemci, Holanci, Poljaki, Rusi, Amerikanci, Angleži in drugi), bogatini, »kapitalisti« in delavci, skratka ljudje vseh družbenih slojev, narodnosti in ideologij med seboj pomešani? Človek bi mislil, da je tu kot v babilonskem stolpu, vse zmedeno in v sovražnem ozračju.

SOLA ZA ETIKO IN SREČO

A glej čudo. Tu vlada lep red in sloga med vsemi, še več preseneči te sproščenost, prirodnost in »gentlemenstvo«, ki je več kot zgolj formalna vljudnost in pozornost. To se opazi že v kopalnicah in kjerkoli pride do stikov med temi tako različnimi ljudmi, povsod so obzirni, pozorni in uslužni drug do drugega. Kakor da bi padla z njih klinka civilizacije, kjer se morajo držati togih formalnosti in etikete. Tu so naravni, preprosti, zate dobri, človeški, res ljudje. Kot da bi bili v drugem svetu. Skupno se vselej lepega vremena, uživajo morje, se medseboj spoznavajo in sprijateljujejo. Ob večerih posedajo skupaj, sproščeni smeh pa tudi lahko petje razodeva njih soglasje

in veselje nad življenjem. Po enajsti uri zvečer pa vlada v campingu tak sveti mir, da človek ne more verjeti, da je tu toliko ljudi in tako različnih. Vse je mirno in tiho, ob šotorih stoje mize, še vse obloženo z jedjo in pijačo, na vrhah se suši perilo ali vise cbleke. »Hiša« ostane vedno odklenjena in vse polno stvari okoli nje in spet čudo, nihče se ničesar ne dotakne. Če kdo pozabi uro ali kaj drugega v kopalnici, najditelj takoj izroči v pisarni in vsakdo pride do svojega. Med vsemi je kot neki tihi sporazum zaupanja, poštenosti in vljudnosti. Ali dela ta čudež priroda, ki jih je privedla sem?

Tu vidiš tudi, kako malo rabimo ljudje za svojo srečo. Bolj ko je kdo izobražen in kulturn, bolj je osebno skromen in preprost: Ves čas je v kopalnah, skromno se hrani, v glavnem vegetarijansko, je vljuden in uslužen z vsemi in tako osrečuje sebe in okolico. In ali ne bi mogli vedno in vsi tako živeti? Koliko življenjske borbe posameznikov, medrazredne socialne borbe in vojn med narodi bi bilo manj! Izgleda kot da se tu poraja nov človek, ves priroden in res človeški, zdrav po telesu in duhu. In ta človek teži k enotnosti človeštva, k prijateljstvu in miru. »Tako campingi na čudovit način omogočajo in utrjujejo razumevanje med narodi in resnično mednarodno bratstvo«, kot je zapisal v spominsko knjigo campinga »Adria« v Sesljanu Johannes Pautz pastor iz Speyerja v Nemčiji. Da, te vrste turizem vodi do človeka do prirode in sočloveka in ustvarja pogoje za lepše življenje v bodočnosti.

M. K.

(Dalje prihodnjič)

Tržaškega

Gradnja industrijskih objektov v Dolini:

Sklep Slovenske skupnosti in druge stranke

Vprašanje napovedane razlastitve nadaljnjih 165 ha zemljišča v dolinski občini je doseglo konec prejšnjega tedna svoj dramatični razplet s sklepom Sveta Slovenske skupnosti, da smatra za prekršen in razveljavljen politično-programatični sporazum, ki ga je ta slovenska politična organizacija januarja tega leta sklenila s strankami leve sredine v Trstu. Posledica tega sklepa je hkrati naročilo Sveta, naj njegovi izvoljeni predstavniki v devinsko-nabrežinski občini, v tržaški pokrajinski upravi ter v tržaški občini odstopijo z županskega in odborniških mest, oziroma naj prenehajo biti sestavni del sredinsko-leve večine. Konkretno gre v nabrežinski občini za odstop župana in enega odbornika, v Trstu za odstop pokrajinskega odbornika za kmetijstvo, medtem ko bi tržaški občinski svetovalec Slovenske skupnosti moral prenehati podpirati sedanjo vladno večino.

Sklep Slovenske skupnosti je seveda imel svoj odmev tako pri strankah dosedanje koalicije kot tudi pri strankah opozicije. Oglejmo si danes stališča, ki jih o vprašanju nadaljnje industrializacije Trsta, oziroma o gradnji tovarne »Veliki Motorji« ter sploh o razširitvi dosedanjega področja Ustanove industrijskega pristanišča na o-

zemlje dolinske občine zavzemajo posamezne politične stranke.

Krščanska demokracija in Združena italijanska socialistična stranka poudarjata, da se tovarna »Veliki Motorji« mora zgraditi pri Boljuncu v dolinski občini, ker je njeno vodstvo po temeljiti strokovni proučitvi odklonilo prvotno lokacijo, ki je bila, kot znano, določena pri Orehu v miljski občini. Tehnični izvedenci — pravita omenjeni stranki — so ugotovili, da bi gradnja tovarne pri Orehu zahtevala kakih 10 milijard več stroškov samo za utrditev tamkajšnjih tal, ki so sestavljena iz naplavin, tovarna sama pa bi začela obratovati šele leta 1974, to je tri leta po predvidenem roku. Posledica tega pa bi bila velika zamuda pri njeni vključitvi v svetovno tržišče in hkrati neizvedba že določenega industrijskega programa za Trst, pri čemer bi nastale težave zlasti glede zaposlitve tiste delovne sile, ki bo ostala brez dela zaradi predvidene likvidacije oziroma skrčene dejavnosti v sedanji tržaški ladjedelniški industriji.

Omenjeni vladni stranki sta tudi proti predlogu, naj bi tovarno »Veliki Motorji« zgradili na Krasu, odločno pa nasprotujeta, da bi njena lokacija bila okolica Tržiča, češ da bi ta rešitev pomenila nepopravljivo gospodarsko škodo za Trst. Stranki zanikata, da bi nova industrijska dejavnost pomenila umetno spreminjanje narodnostne sestave dolinske občine, češ da ne gre za naseljevanje, oziroma gradnjo novih naselij, kajti to vprašanje ostane v pristojnosti dolinske občinske uprave. Priznavata pa, da nastajajo zaradi izgube velike površine zemlje kočljivi problemi pri slovenskem prebivalstvu v dolinski občini, zlasti pri neposredno prizadetih lastnikih zemljišč, vendar stranki trdita, da sta pripravljene vse te probleme preučiti in rešiti z največjim razumevanjem, katerega najbolj viden znak naj bi bila pravična odškodnina za odvzeta zemljišča.

Od strank opozicije prihajajo pri tem vprašanju v poštev predvsem komunisti, in sicer zato, ker so v tej stranki organizirani mnogi Slovenci in ker imajo komunisti za seboj tudi večino slovenskega prebivalstva v dolinski občini, zlasti pa večino v najbolj prizadeti vasi, to je v Boljuncu.

Tržaška komunistična stranka je sicer že pred časom v svojem glasilu »Il Lavoratore« izjavila, da je po njenem mnenju vseeno, kje naj se zgradi tovarna »Veliki Motorji«; važno je samo, da se zgradi na Tržaškem. »Za nas — je pisalo partijsko glasilu — se tovarna lahko postavi tako na Proseku kot v Boljuncu, le da bo na Tržaškem ozemlju«. Te dni pa je komunistična stranka sprejela resolucijo, ki so jo odobrili tudi dolinski komunisti, po kateri je bilo to stališče načelno potrjeno. Komunisti le zahtevajo, naj pristojni organi dajo na vpogled dolinski občinski upravi vso dokumentacijo, po kateri je tehnično nemogoče zgraditi tovarne pri Orehu; naj pri izvedbi celotnega programa sodelujejo tudi

predstavniki dolinske in miljske občine; naj se odvzeta zemlja plača po pravičnih in primernih cenah; naj se prepreči umetno spreminjanje narodnostne sestave dolinske občine; naj se zagotovi zaposlitev domače delovne sile in naj se izboljša zakonodaja Ustanove za industrijsko pristanišče (EPIT). O ostalih opozicijskih strankah le omenjamo, da so liberalci in misovci za gradnjo nove tovarne pri Boljuncu.

Cudno se sliši, da doslej nobena druga pomembna slovenska manjšinska organizacija — razen seveda Slovenske skupnosti — ni zavzela o tem, vsekakor važnem problemu nobenega stališča. Protivno stališče pa je v dveh svojih člankih doslej zavzel tržaški slovenski dnevnik.

VLJUDNOSTNI OBISKI

Novi jugoslovanski generalni konzul v Trstu inž. Marjan Tepina je te dni opravil več vljudnostnih obiskov pri slovenskih organizacijah v Trstu. Tako je bil v torek na obisku na sedežu Slovenske skupnosti, na sedežu Slov. kulturno-gospodarske zveze in v Narodni ter študijski knjižnici.

V četrtek zvečer pa je jugoslovanski diplomat obiskal devinsko-nabrežinskega župana Draga Legiša.

Delovanje „KASTE“

Pred nekaj dnevi se je sestal svet KASTE (Krožek absolventov Trgovske akademije v Trstu) da bi pregledal in ocenil dejavnost krožka v prvih šestih mesecih njegovega obstoja. Hkrati naj bi se začrtale smernice za prihodnje šestmesečje.

V odboru so aktivne 4 komisije in referent vsake je na sestanku podal kratko poročilo.

Referent za statistiko in delo je dejal, da njegova komisija vodi mehanično kartoteko vseh absolventov Trg. akad., s posebno pažnjo na nezaposlene. Kolikor je mogoče, skuša tem in letošnjim absolventom pomagati pri iskanju službe, bodisi neposredno bodisi z nasveti. Istočasno skrbi tudi, da se redno objavljajo v vseh slovenskih časopisih razpisi natečajev raznih javnih ustanov in države, kar je prav gotovo hvale vredno.

Referent za strokovno sodelovanje je orisal dejavnost svoje komisije, ki je bila vsestransko

Odbor KASTE pripravlja tečaj o plačah in socialnem zavarovanju, ki ga bo vodil prof. dr. Gantar. Vpisovanje od 23. t. m. dalje od 18. do 19. ure v Tržaški knjigarni.

zelo aktivna. Priredila je že nekatera strokovna predavanja (za člane kakor tudi za nečlane). V kratkem se bo na pobudo te komisije začel tečaj o plačah in socialnem zavarovanju, ki ga bo vodil priznani slovenski ekonomist Dr. Drago Gantar, o čemer je že pisalo naše časopisje.

Posebno vlogo svoje komisije je podal referent za družabnost. Poleg družabnih večerov, ki so zelo uspeli, in skupnih kopanj, je komisija organizirala članski izlet v Beneško Slovenijo, najbolj ogrožen del naše zemlje. Na programu so še nove pobude, kot na primer športna srečanja.

Referat za tisk je dejal, da je njegova komisija stalno skrbela, da se v tukajšnjem časopisju obveščajo člani in celotna javnost o raznih pobudah KASTE in o njeni dejavnosti.

Po končanih referatih sta predsednik Pilat in starešina Aljoša Zerjal pohvalila dejavnost odbora, ki je bila vsestransko pozitivna, tudi glede na to, da se je vršila v poletnih mesecih, ko je večina društev nedelavnih. Povabila sta tudi vse absolvente in letošnje maturante, naj se pogostje in v večjem številu udeležujejo sej KASTE, ki bo vsak četrtek v Kulturnem domu ob 20.30.

Vsaka komisija bo v najkrajšem času pripravila programe za prihodnost, ki jih bo na eni prihodnjih sej odbor pregledal in odobril.

Pisma uredništvu

S KNJIGAMI NA KOLENIH

Zadnjič smo objavili pismo enega izmed očetov, ki ima otroke v slovenski šoli. Poudarja, kako se morajo šolske oblasti bolj brigati za to, da bodo poučevali posebno slovenščino na naših srednjih šolah profesorji, ki so za to usposobljeni. S tem v zvezi poudarjajo, da ni merodajen za pouk slovenščine tisti izpit, ki so ga nekateri opravili kot »habilitacija« iz slovenščine. Ta izpit usposablja nekoga, da lahko poučuje slovenščino na italijanski šoli. Tudi ministrstvo v Rimu to tako tolmači, saj so morali profesorji, ki so pred kratkim delali tako imenovani »didaktični« izpit, delati tudi izpit iz slovenščine, čeprav so že imeli tisti znani »habilitacijski izpit iz slovenščine«. Verjetno bo stališče ministrstva bolj merodajno kot pa stališče kakšnega Tržačana. In vendar je pri nastavitvah igralo tržaško gledanje svojo veliko vlogo. Upamo, da se bodo ti nedostatki čim prej popravili.

Drugo, kar bi bil otreba čim prej rešiti, pa je odobritev vzporednih razredov na Trgovskem zavodu. Stavba, ki so jo na novo zgradili, ima v pričakovanju odobritve zakona z manjšim številom učencev, manjše učilnice. Na Trgovskem zavodu pa imajo razredi nad 30 učencev in zato ni v njih prostora za klopi. Tako sedi več učencev s knjigami in zvezki na kolenih. Seveda pouk s tem zelo trpi. Snovi je dosti in v drugi polovici oktobra še stvar ni urejena. Razen tega je tako število učencev v tako majhni sobi proti vsem higijenskim predpisom. Tako vprašanje rednega pouka, kakor vprašanje zdravja otrok starše zelo zanima. Zato pač pričakuje slovenska javnost, da bo to vprašanje takoj rešeno. Pričakujemo tudi, da bo čim prej odprt vzporedni prvi razred na srednji šoli pri Sv. Jakobu, kar morajo storiti oblasti po vseh določilih, ki veljajo za šolo. Tudi upamo, da prošnja v Rimu (kajti za vse take malenkosti je treba vprašati v Rim, čeprav imamo tu deželo itd.) ne bo ležala na mizi. Naši otroci gredo vsak dan v šolo!

N. J.

Objavljamo zgornje pismo, s katerega prvim delom se pa vsi ne strinjajo.

PROSTOR ZA SLOVENSKE ŠOLE

Vprašanje, kje naj se zgradi poslopje za goriške slovenske šole v Gorici, je stopilo zadnje čase zopet v ospredje.

Že pred časom je ponujala občina stavbišče za ta namen nekje v Stražicah blizu tovarn. Slovenska javnost je prostor odklonila kot neprimeren in preveč oddaljen za večino dijakov. Takrat se je govorilo, da bodo v istem poslopju združene vse slovenske srednje šole in morda še kaka osnovna. Po novih predlogih, ki prihajajo od raznih strani, pa naj bi se zgradilo novo poslopje samo za višje šole, medtem ko bi enotna srednja šola ostala kjer je, v ulici Randaccio.

Za novo šolsko stavbo ponuja občinska uprava, kot smo zvedeli, prostor ob južni strani ulice Campi, ki pelje na Livado. Tam je več kmečkih parcel, ki bi jih menda gospodarji prav radi oddali za primerno ceno. Kakšna je ta »primerna« ceno, seveda ni javno znano.

Druga zadeva je pa, ali se vsi prizadeji strinjajo s prostorom, ki je precej oddaljen od mestnega središča in prometnih zvez. Nehote se tega in onega polasča tudi misel, da se hote porivajo naše šole nekam na mestno obrobje.

Take pomisleke je treba tudi uvaževati in poiskati, če je kaka boljša rešitev. Strašilni prigovor, da je treba brž sprejeti, kar se ponuja, sicer ne bo nič, ne drži prav pribito. Občina lahko prav hitro nakaže še kaka druga primerna stavbišča — poleg tega ob cesti Campi ali polja — in bi se izbralo najbolj ustrezno. Sodimo, da bi bilo pravilno vprašati za mnenje tudi družine in starše dijakov, saj so ti najbolj prizadeji in bi bil takšen način najbolj demokratičen. Šele potem, če ni druge možnosti, je mogoče pristati na vsakršno ponudbo.

ROMANJE NA SV. GORO

V nedeljo je romala velika množica ljudi iz vseh župnij goriške nadškofije na Sveto goro, pod vodstvom nadškofa Cocolina. Večina vernikov je v resnici romala kot v nekdanjih časih, ker se je razvila procesija z nadškofom na čelu od Prevala na vrh gore med molitvijo in petjem.

Beneška Slovenija

Črni vrh:

ZDRAVILNA VODA?

V bližini Črnega vrha, v občini Podbonec, se vaščani že iz nekdanjih časov ponašajo, da imajo kar pri rokah zdravilni studenec, ki jim podaljšuje življenje. V resnici izvira tam voda, ki menda takoj ozdravi motnje v črevesju in na jetrih. Tej čudežni vodi so pripisovali tudi visoko starost tistih, ki so jo pili. Zato so se z njo zdravili ne le domačini in okoličani, temveč tudi ljudje iz Čedad in celo iz Vidma so hoteli ponjo in so jo odnašali kar v štekljenicah. V njej so pa zadnje čase ugotovili radioaktivne snovi. Voda kljub temu ni odvrčala namišljenih bolnikov. Po zadnjih preiskavah so pa dognali, da ima tista čudežna voda celo preveč takih snovi in da je zato zdravju škodljiva.

Nekateri ljudje pa še vedno verujejo v zdravilno moč črnovrškega studenca, ki so ga baje nameravali celo gospodarsko izkoriščati.

V baziliki in okoli nje se je zbralo nad 5 tisoč ljudi. Prišlo bi jih še več, a je nekatere odvrnilo bolj slabo jutranje vreme. Računali so na 8.000 romarjev. Kljub temu pa je bila množica tako velika kot ob redkih slovesnostih.

Nadškofa in goriške romarje so sprejeli pri vходу svetogorski frančiškani in solkanski dekan prelat Andrej Simčič. Ob desetih in pol je imel nadškof slovesno mašo. Pri pridigi je najprej naslovil pozdrav primorskemu škofu Jenku in solkanskemu dekanu, nato je poudaril pomen romanja na to goro, s katere obseže pogled skoro vso nadškofijo in dva naroda, ki morata živeti v medsebojnem spoštovanju in slogi.

Praktično je podčrtal novi nadškof to misel z nagovorom tudi v slovenščini. Ni bil samo kratek pozdravni vzklik, kakor smo jih bili doslej vajeni, marveč res nagovor, katerega osnutek je nadškof sicer držal v roki, a je svoje besede izgovarjal pravilno in v dobri slovenščini.

Po cerkvenih obredih se je msgr. Cocolin pomešal med množico vernikov okoli svetišča in se je z njimi prijazno razgovarjal.

Medtem so pa še vedno prihajali na vrh drugi avtomobili in avtobusi, da kmalu ni bilo skoraj prostora za vse; posebno ne v gostišču. Slišale so se utemeljene opazke, koliko milijonov dobička bi donášalo sodobno urejeno gostišče na Sveti gori. Menda se briga za bližnjo ali daljšo uresničitev tega načrta avtoprometna družba iz Nove Gorice. Ista je prevzela tudi skrb za napeljava žičnice. Sodelujejo tudi inženirji in tehnično osebje iz Milana. Kabine za prevoz bodo večje kot one pred vojno, ker bodo imele zmogljivost za prevoz do 30 oseb hkrati. Težko pa, da bo napeljava končana že do te pomladi.

LETOŠNJE MARTINOVANJE

Goriško slovensko planinsko društvo bo tudi letos priredilo svoje običajno Martinovo slavlje. Planinski prijatelji Martinovanja in vesele zabave se bodo zbrali v nedeljo 12. novembra popoldne, v hotelu Zvezda v Kobaridu. Na sporedu so tudi šaljive in zabavne točke, ki bodo gotovo, kakor vsako leto, poživile veseli planinski večer. Podrobnosti bo odbor še javil.

Pevma - Oslavje:

CESTE — POKOPALIŠČE IN DRUGO

Nekateri sosedje se že malce posmehejo, ko pogosto berejo tudi o poteh in cestah v našem kraju. Koliko časa so trajale pritožbe zaradi tistega razritega klanca od Vinčičev na glavno cesto! Neprestano drezanje javnega mnenja in časnikov je moralo tudi pomagalo, da je zdaj še spodnji konec tega klanca skoraj v redu. Zdaj se še vidi, kako je bil potreben.

Cestna dela z Oslavja proti Števerjanu pa še niso končana. Promet je še vedno zaprt. Za silo je pot prehodna za pešce. Upamo, da bodo tudi tu vrgli zadnjo lopato in bomo tudi mi nehali s svojimi pritožbami, vsaj kar se tiče teh cest v našem kraju. Seveda, so pa še druga pota in javna dela, ki bodo morala priti na vrsto. Tako na primer še ni nikjer videti, da bi

Iz Goriške

začeli z novim pokopališčem, čeprav je goriška občina že dala pritrdilno besedo.

Medtem smo zagrebli prejšnji teden na dosedanem pokopališču 64-letnega Valentina Mauriča. Bil je osebenjak iz Štavra doma. Pa si je najbrž želel biti pokopan v Pevmi, kjer počiva tudi njegov oče.

Drugi pogreb, en dan kasneje, je pa bil gospodinje Terezije Klanjšček z Oslavja. Učakala je 70 let in je bila vdova. Zapušča tri odrasle otroke. Bog jima daj miren počitek na našem starem pokopališču.

Naše kulturno delovanje je moralo zaradi trgatve in drugih poljskih opravil nekoliko prenehati. Prejšnji mesec je priredilo kat. prosv. društvo »J. Abram« zelo zanimiv in dobro organiziran izlet na Dolenjsko. Udeležilo se ga je 35 domačinov. Po kratkem premoru pa pripravlja odbor niz zimskih kulturnih večerov za svoje člane in povabljenke. Želeti je, da bi se nekdanja prosvetna vnema v Pevmi zopet oživila.

ŠPORT

6. Memorial M. Filej

LAHKA ATLETIKA

Pravilnik: 1. tekmovalje bo dne 28. 10. popoldne ob 15. uri in 29. 10. dopoldne ob 8.30 na Šolskem stadionu v Gorici.

2. tekmovalci bodo razdeljeni v naslednje kategorije:

MOSKI

Dečki (D) — rojeni 1935 in mlajši.

Nastopijo lahko v dveh disciplinah od naslednjih: višina, daljavo, tek 60 m, tek 1000 m, krogla 3 kg ali pa v troboju (višina, tek 60 m, krogla). Prvi trije v troboju bodo dobili medalje.

Naraščalniki (N) — rojeni 1950, 51, 52.

Tekmovali bodo lahko v treh disciplinah, toda ne več kot v dveh v istem dnevu. Discipline so: tek 80 m, tek 300 m, tek 1000 m, zapreke 80 m, višina, daljavo, krogla 5 kg, kopje 800 g, skok s palico. Tekmujejo lahko tudi v troboju (tek 300 m, višina, krogla 5 kg). Prvi trije v troboju bodo nagrajeni z medaljami.

Mladinci (M) — rojeni 1949 in starejši

Tekmovali bodo lahko v istih disciplinah kot naraščalniki; sprememba je le v tekih: namesto 80 m — 100 m, 400 m namesto 300. V troboju bodo tekli 400 m namesto 300, in metali kroglo 6 kg namesto krogle 5 kg.

ZENSKO

Deklice (De) — rojene 1953 in mlajše.

Naraščalnice (Na) — rojene 1952 in starejše.

Vse ženske bodo lahko tekmovali v dveh disciplinah od naslednjih: tek 60 m, višina, krogla ali pa v troboju (tek 60 m, višina, krogla). Prve tri v troboju bodo prejele medalje.

Zmagovalce v troboju (kategorij N in M) dobi prehodni pokal. Prehodni pokal bo tudi za tistega, ki bo dosegel najboljši tehnični rezultat. Medalje bodo dobili najboljši tehnični rezultati v tekih, v metih in skokih.

Urniki in program za oba dneva bosta javljena prihodnjič.

Iz kulturnega življenja

PET KNJIG ŽUPANČIČEVH PESMI

Mladinska knjiga je izdala v zbirki Naša beseda pet knjig Del Otona Zupančiča. To je ponatis Zupančičevih del v štirih knjigah, ki jih je svoj čas skupaj z Zupančičem samim uredil Josip Vidmar. Peti zvezek, ki je izšel po vojni, pa je uredil Cene Vipotnik. Ker je Zupančičeva dela komaj še dobili na knjižnem trgu ali ponekod sploh ne, bodo te nove izdaje zelo prav prišle ljubiteljem moderne slovenske poezije, katere največji predstavnik je prav Zupančič.

Knjige so na razpolago tudi že v Tržaški knjižnici v ulici Sv. Frančiška v Trstu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Nova pot“ o koncilu

Nova številka revije »Nova po.« (za april-junij 1967), ki smo jo te dni prejeli, je posvečena v celoti drugemu vatikanskemu koncilu. To so zapiski anonimnega slovenskega koncilskega kronista. Iz njih je razvidno, da je simpatiziral bolj s skrajnim reformističnim krilom na koncilskih razpravah. Iz teh zapiskov je tudi razvidno, da so bile razprave na prvem zasedanju koncila živahne in zelo odkrite, da pa so si bila mnenja zelo navzkriž, kar zadeva reforme v Cerkvi. Nekatere škofo je vznemirjala skrb, da se ne bi zamajali tudi temelji, ko bi začeli rušiti tisto, kar se je izkazalo za zastarelo. A o tem, kar je v resnici zastarelo in kaj ne, so bila mnenja tudi deljena.

Preveč pesimistična se nam zdi vsebina razmišljanja »Nekaj misli o zgodovini Cerkve na Slovenskem«. Avtor pchnavlja misli, da je bilo krščanstvo, ki so ga oznanjali na Slovenskem prvi krščanski misijonarji, »trdo navezano na tuje države in narodne ideale« in »če je pomenilo krščanstvo izgubo narodne neodvisnosti, ni moglo biti s simpatijami sprejeto«. Zdi se nam, da avtor teh zapiskov preveč nekritično sprejema teorije raznih romantično-liberalnih zgodovinarjev prejšnjih dob, ki vidijo samo to, da je pokristjanjenje prvih slovenskih knezov sovpadlo s sprejetjem bavarsko-frankovske nadvlade, ne postavlja pa tega dogodka v pravi odnos s tedanjim dogajanjem v Evropi, v kateri je predstavljalo krščanstvo izrazito napreden element v primeri s poganstvom in je gotovo tudi takratno slovensko ljudstvo samo stremelo po krščanstvu, zlasti pa mladini, ki je sploh navdušena za vse novo in napredno. In kje je dokazano, da bi bili duhovniki, ki so prihajali k Slovencem učiti božji nauk, res tako zelo navezani na tuje države in narodne ideale? Med njimi so bili tudi Irci in morda celo Slovenci sami.

Zgodovina pokristjanjenja je pri vseh evropskih narodih povezana s krvavimi dogodki, kot vsak veliki zgodovinski preobrat, a to ne pomeni samo nekaj negativnega. Če smo Slovenci podlegli tujim vplivom in prišli pod tujo oblast, tega gotovo ni bilo krivo krščanstvo, ampak ekspanzivnost takratnih imperijev, zlasti frankovskega, ki ni trpel majhnih samostojnih, zlasti ne nekrščanskih držav, in jih je po vrsti uničeval ali skušal uničiti, od saške in bavarske do langobardske, slovenske in obrske, pri čemer ni delal razlik med Germani in Negermani. Skušali pa so si podrediti tudi Cerkev. Napaka raznih slovenskih zgodovinskih študij je, da obravnavajo probleme preveč izolirano od splošnega evropskega dogajanja tistih dob in prihajajo zato do pretirano pesimističnih zaključkov, ker ne navajajo primerjav iz zgodovine drugih narodov. To je — kot receno — napaka te študije.

V splošnem pa je ta številka revije »Nova pot« tak dokument o koncilu, ki bi ga ne smel pogrešati nihče, kdor se resno ukvarja s temi problemi.

»ITALIJA« O STUDIJSKIH DNEVIH V DRAGI

Tiskovna agencija »Italija« je objavila v svojem v slovenščini ps.anem biltenu »Novice«, ki izhaja v Trstu, obširno poročilo o letošnjih študijskih dnevih slovenskih izobražencev v Dragi. To je sploh najobširnejše poročilo o tem zborovanju, ki je bilo kje objavljeno. Navaja zlasti obširne odlomke iz predavanj dr. Toussaint Hočvarja o slovenskem gospodarstvu, poroča pa tudi o drugih referatih.

NOVA KNJIZICA

V Gorici je izšla nova knjizica »Sveti zakon«, spis je sestavil pravnik dr. Stojan Brajša. Knjizica, ki vsebuje pravna cerkvena določila, je izdala Kat. tiskarsko društvo v Gorici. Po dolgoletnem premoru je to prvo izdanje nekdanjega književnega podjetja.

CEMU SLUŽI ZGODOVINA

Osrednje glasilo madžarske komunistične partije je pred kratkim najavilo, da bodo uvedli v srednjih šolah nove učbenike za zgodovino, da bi uobila mladina tako »trdnjše temelje v socialistični ideologiji«. Mladina — piše dalje list — mora priti do spoznanja, da »je bila preteklost temna« in da se je madžarski delavski razred rešil takega stanja »le s pomočjo Sovjetske zveze«. Najbrž oktobra 1. 1956...

Po mnenju omenjenega partijskega glasila torej v zgodovini ni važno odkrivati resnice in spoznavati dejanski potek dogajanja, da bi iz tega posneli nauk za sedanjost in bodočnost, ampak je važnejše zgodovino uporabiti samo kot sredstvo ideološke in politične propagande.

DRUGA KNJIGA »SLOVENSKE KNJIZEVNOSTI«

Pri Slovenski matici v Ljubljani je izšla druga knjiga »Slovenske književnosti 1945-1965«. Razdeljena je v dva dela: Dramatika ter Biografski in bibliografski podatki. Prvega sta uredila Jože Koruza in Franc Zadravec, drugega pa Hermana Jug in Marko Kranjec.

Knjiga, o kateri bomo prinesli obširnejšo oceno, stane na knjižnem trgu 4000 dinarjev.

Pri isti založbi sta izšli knjigi Franceta Steleta »Plečnik v Italiji« in »Slovenska lirika 1945-65«, izbral in uredil Boris Paternu. Prva stane 2500 dinarjev, druga pa 3000. Za člane Slovenske matice so knjige precej cenejše.

—0—

V Parizu je umrl znani francoski pisatelj Marcel Aymé, v starosti 65 let. Najbolj znan njegov roman je »Zelena žrebica«, po katerem so posneli tudi film.

Hrvatski narodni preporod v Istri

Pod tem naslovom je izdalo Istarsko književno društvo sv. Cirila in Metoda v Pazinu obširno knjigo, ki jo je napisal msgr. dr. Božo Milanovač. Pisatelj je znan že izza predvojnih časov, ko je deloval v Trstu kot organizator istrskih književnih založb in časopisja. Zaradi svojega narodno-prosvetnega dela je bil več let konfiniran v začetku druge svetovne vojne. Zdej deluje kot pri znana osebnost na visokih položajih v Pazinu. Knjiga je pisana v znanstvenem slogu z veliko akribijo in dobrim poznavanjem politično kulturnih razmer med istrskimi Hrvati. Milanovač jo je začel sestavljati že v konfinaciji. Odlomki tega zgodovinskega spisa so izšli že leta 1960 kot ciklostilirana izdaja z naslovom »Istra u osvitu narodnog preporoda (1797-1860)«. (Istra v luči narodnega preporoda).

Prva knjiga v sedanji lični in ilustrirani izdaji je razdeljena na poglavja o Istri po propadu beneške republike do nove priključitve Avstriji. Posebej obravnava avtor verske, upravno-politične, kulturne in folklorne razmere tedanje istrske zgodovine. Drugi del pa obravnava v trinaestih poglavjih dobo škofa Dobrile od leta 1861 - 1882.

Ze prva knjiga, ki obsega 332 strani, navaja veliko število virov. Nagradjenih je bilo dejstev in zgodovinskih dogajanj, vse pa bolj v analitičnem zapovrstju. Prav bi prišle tudi avtorjeve sintetične sodbe, katere si je morda pridržal za konec drugega zvezka, ki bo že po svojem obdobju zanimivejši od prvega.

Gotovo pa, da je izvršil Milanovač prodorno delo v istrski historiografiji in bo moral vsakdo, ki se z njo ukvarja, seči po njegovem delu.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 70 ■■■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■■■ Inž. J. R. ■■■

Ce ni mogoče drugače, bomo pač pili drug za drugim. Vino je bilo res dobro, a ni vleklo. Spiti je bilo treba na eks in potem dati kozarec naprej. Steklenica pa je držala samo 4½ kozarca vina, nas pa je 6 in še Čumak pride. Zato smo naročili še eno steklenico. Dobro, da ni moldovanska skupina vztrajala, da hočejo tudi oni takoj še eno steklenico. Tudi to je bila sreča, da je Čumak kmalu prišel in da smo svojo obljubo lahko izpolnili. Ker je bil res priden in nas je imel rad, mi pa njega, smo mu privoščili nekaj več vina kot sebi.

Povedal je, da ni govoril z ravnateljem, ker je ta spal. Nato nam je dal podatke o »lavki«: Dobi se tu tobak, žveplenke, sol, vino, kakšenkrat malo sira, tu pa tam malo slanine, kruh, koruzna moka, ješprenj in kaša ter še kakšen redek predmet. Vse skupaj pa ne tehta toliko kot gospodinja, ki tehta najbrž 7 pudov (7x16 = 112 kg). Srečo smo imeli, da smo videli tega moldovanskega Brdavsca, ki je bil nekje na klepetu in je takrat ravno prišel domov. Griša je povedal, da je marsikdaj natepla revo svo-

jega možička, a sedaj ne več, ker se boji splava, katerih je že nekaj imela: je namreč v blagoslovljenem stanju. Vino sem jaz plačal in ni bilo ravno tako drago »Sorok« kapejk steklenica. Toliko pa se je izplačalo potrošiti, za to izkušnjo, že zato, ker ne vem, če je na svetu še kak vinotoč, kjer bi imeli samo en kozarec in eno steklenico, in ker je bilo vino res dobro.

Kmalu po povratku od »lumpanja« v lavki je bila večerja: dober »sup« in ostanki od kosila. Razdelili smo si bratovsko in vsi smo imeli dovolj. Kaše in »brinze« se nihče ni dotaknil. Takoj nato sem šel k družini Fomič po vremenoslovno beležnico. Začudil sem se, ko sem našel doma samo gospodično Evdokijo, ki mi pravi, da sta doblila brata iz domače občine depešo, naj se že drugi dan, to je v ponedeljek zjutraj, javita v občinskem uradu za prevzem službe. Odpotovala sta takoj s prinašalcem depeše. Sedaj sta najbrž že doma, saj je sel imel dobre konje.

»Sta pred odhodom govorila z ravnateljem?«

»Matfej je govoril in izročil neke ključce. Tu je knjižica od meteorologije, tu pa so dokumenti za ravnatelja. Sicer pa se jutri ali pojutrišnjem vrneta za izročitev vseh poslov.«

»Potem greste z njima?«

»Kaj pa hočem. Si bom dobila tudi jaz kakšno službo ali pa jima bom gospodinjala kot doslej.«

»In sedaj ste sama?«

»Nimam strahu, lahko pa se tudi zatečem k Feldšerjevim, saj so onkrat tega zida in mogoče celo slišijo, kaj se midva pogovarjava.«

»Korajzna bodite, in preden odpotujete, se bomo tako še videli.«

Odšel sem k ravnatelju. Ravno je odpravljaj Čumaka st., ki mu je poročal o potovanju v Kišinev. Ravnatelju sem se zahvalil tudi v imenu tovarišev za izbornege voznika, za žrebce in ostalo. Bil je vesel, da so Avstrijci zadovoljni. »Ste vi tudi zadovoljen?«

Povedal sem mu, kako je bilo s praporščakom, od katerega sem skušal zvedeti marsikaj, zlasti o dobrovoljcih v Odesi, a da se je vse končalo pri »sup«, katerega je za nas plačal v »traktiru« in pri cvetju, katerega sem v njegovem imenu izročil nekemu dekletu, s katerim je odšel. (Dalje)

GOSPODARSTVO

Pridelek jabolk in hrušk ter tržišče

V naših krajih so letos jabolka in hruške izredno bogato rodile in tako je tudi v sosedni Sloveniji. Stajerska ima tako obložena drevesa, da se veje lomijo. Jabolka pa so na splošno drobna, kar je posledica suše, ki je skoro povsod škodovala.

V Italiji je bila letos letina jabolk in hrušk slabša od lanske, kar je razvidno iz spodnje razpredelnice. Vzrok pa ne tiči toliko v slabši rodnosti dreves, kot v škodi, ki so jo povzročile povodnji in druge ujme. V Emiliji, zlasti pa v Romagni se je npr. posušilo nad milijon breskovih dreves in enako tudi hrušk in jablan. V visoki stoječi vodi so se korenine zadušile in dreves ni bilo mogoče rešiti. Letošnja italijanska letina jabolk in hrušk je za približno 10% manjša od lanske, a po svoji količini daleč prekaša pridelke ostalih držav. Samo v ZDA je pridelek jabolk višji od italijanskega.

Letošnji pridelek jabolk v primeri z lanskim je bil v tisočih stotov:

	1957	1966
Italija	22,800	25,850
Zap. Nemčija	14,700	14,730
Francija	13,740	12,914
Benelux	3,700	5,300
Avstrija	541	540
Grčija	1,540	1,530
ZDA	25,500	26,000
Libanon	1,630	1,160

Pridelek hrušk je znašal (v tisočih stotov):

	1957	1966
Italija	11,300	12,500
Nemčija	3,000	3,510
Francija	3,172	3,008
Benelux	640	1,210
Avstrija	221	220
Španija	1,100	1,700
ZDA	4,571	7,500

Za zgodnja italijanska jabolka so bile dosežene zelo zadovoljive cene tako v Nemčiji kot v Angliji, zlasti pa na Švedskem. Ko pa so začele dozorevati namizne sorte grozdja, so se potrošniki obrnili zlasti k njim in za jabolka ter hruške se je trg zelo poslabšal, celo lanske cene v tem času, vendar niso cene tako nizke, da bi pustili drevesa neobrana, kot se je zgodilo lansko leto.

Poleg namiznega grozdja je še en važen vzrok, da so jabolka poceni. Kot kaže tabela zgoraj, pridelala Francija znatno mno-

žino jabolk, okoli 14 milij. stotov. Nad polovico teh jabolk predstavlja samo ena sorta, in sicer Golden Delicious, ki je zelo priljubljena med potrošniki. To sorto so Francozi pravočasno spravili na trg in s tem založili zlasti Nemčijo in Anglijo, kjer so zelo mnogi grosisti napolnili svoje zaloge in po malo spravljajo zalogo na trg. Ker so francoska jabolka Golden Delicious zelo lepa in tudi okusna — sedaj »komandirajo« trg. Nekoliko konkurence na zahodnoevropskih trgih delajo tudi vzhodne države, zlasti Ogrska in Romunija, nekaj tudi Bolgarija.

Glede hrušk velja približno isto kar glede jabolk. Zanimivo je to, da so letos italijanski pridelovalci hruške Passa Crassana obrali drevesa prej, ker nočejo imeti predebelih plodov. Izkazalo se je, da je debele plodove mnogo težje prodati kot srednje.

Za italijanska jabolka in hruške je glavni notranji trg v velikih mestih, ki porabi ogromne množine sadja, in potrošnja se dviga. Tako je tudi z našim domačim trgom, na katerega pa ne pride toliko domačega sadja, da bi ga bilo mogoče izvažati. V tem oziru so Južni Tirolci mnogo na boljšem: sadjarstvo imajo razvito, razvito pa tudi združeno in zasebno prodajno organizacijo in skoraj zajamčen trg v Zahodni Nemčiji.

ŽENA IN DOM

Ovca, po imenu „črno jezero“

Stavila bi, da je le malo žensk, ki vedo, kaj pomeni ta naslov. Vendar ne bo treba dosti razlage: krzno te živalce je sen mnogih ženskih src, istočasno pa povzroča glavobol prenekateremu možu.

Ovca »Karakul«, (ime pomeni »črno jezero«) je doma v stepah južnozahodne Azije, to je v azijski Rusiji in v afganistanskih pustinjah. Iz te prvotne domovine so jo potem uvozili v Južno Ameriko in v zahodno Evropo. Od kdaj tako zanimanje za to ovco? Ko se je Benečan Marco Polo po dvasetih letih svoje odsotnosti le odločil, da se vrne domov s svoje poti po bogatem in tajinstvenem vzhodu, je s svojimi prekrasnimi oblačili iz krzna in draguljev presenetil nejeverne Benečane: in od takrat je Evropa uradno začela uvažati prekrasna krzna ovce »Karakul«, namenjena najbolj prefinjenemu okusu ženske elegancije.

Značilno za to ovco je, da ima kratek, ploščat rep, v katerem se nabira maščoba, kot rezerva za slabe čase. Krzno je nakodrano in bleščeče, najpogosteje črne ali sive barve. Njegova vrednost niha z ozirom na starost ovce in je znano pod tremi imeni: perzijsko krzno, Astrahan in Breitschwanz.

Perzijsko krzno ali »perzijaner«, kot ga tudi imenujejo, je po ceni najbolj dosegljivo in od vseh treh tipov krzna tudi najbolj razširjeno. To krzno dobimo, če žrtvujemo eleganci jagnje »Karakul« med petim in desetim dnevom življenja. Ime »perzijsko« je dobilo zato, ker so s tem krznom trgovali v začetku izključno perzijski trgovci.

To krzno ima močno razvite in zaprte kodre, ki morajo biti srednje velikosti in enakomerno razporejeni po vsej površini. Dragocenost perzijskega krzna je v lepoti motivov, ki jih ustvarja to kodri. Od vseh treh vrst krzna ovce »Karakul« je perzijsko najbolj odporno in ne potrebuje posebne nege. Zelo cenjena zvrst je »Bulhara«, ki ima tako bleščečo dlako, da so odtenki skoro modri.

Krzno Astrahan je še bolj cenjeno od perzijskega, saj morajo žrtvovati jagnje že prvi ali drugi dan njegovega življenja. Koža je zato zelo majhna in mehka, kodri še niso popolnoma razviti in je zato dlaka sem pa tja le valovita. Najbolj iskana je naravna črna barva. Krzno Astra-

IZRAEL IZVAŽA JUŽNO SADJE

Izrael izvaža med drugim južno sadje in sokove iz njih, jagode, cvetice in avocados. Slednji so bili komaj pred kratkim prineseni iz Meksike in so samo za toplejše kraje, ne za naše. Avocados niso ne jabolka ne hruške ter niso podobne nobenemu našemu sadju.

Celotni izvoz navedenih pridelkov je prinesel Izraelu lani 93.5 milij. dolarjev. V teku je petletka, ki bo po načrtu zvišala produkcijo toliko, da bodo navedeni pridelki l. 1970 dali 145 milij. dolarjev.

ŠVEDSKI KMETIJSKI UVOZ IZ ITALIJE

V l. 1966 je Švedska uvozila iz Italije 150.000 stotov sočivja in sveže povrtnine, 160.000 stotov južnega sadja (limone in pomaranče), 325.000 stotov drugega svežega sadja, 22.000 stotov posušenega sadja, 8000 stotov cvetic, vse skupaj za vrednost 9.5 milijard lir.

TRAKTORJI V ITALIJI

V Italiji pride en traktor na 27 ha orne zemlje, in sicer pride v severni Italiji na 13 ha, v srednji Italiji na 42 ha, v južni Italiji na 63 ha, na otokih pa na 103 ha. Te številke so značilne za vse kmetijstvo v Italiji: visoko razvito kmetijstvo na severu in hudo zanemarjeno drugod, zlasti na otokih Siciliji in Sardiniji. Tako je tudi z vsem ostalim gospodarstvom in tudi s kulturnim življenjem.

III. KONGRES »EUROFRUT«

V tednu od 9. do 15. oktobra je bil v Ferrari III. kongres »Eurofrut«. To je mednarodna organizacija, ki je podpirana zlasti od italijanskih krogov, ki bi radi dobili čim širši trg za italijansko sadje, zlasti pa za jabolka in hruške. Na kongresu in svojih prireditvah razpravljajo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s pridelovanjem in vnovčenjem sadja, prirejajo razstave, obiskujejo najbolj napredna sadjarska središča, itd. Vedno pa ponavljajo geslo: Ne napravljati novih nasadov! kar pa nihče ne jemlje resno, ker vse države širijo in izpopolnjujejo svoje sadjarstvo.

Na zadnjem kongresu »Eurofrut« v Ferrari je bilo rečeno mnogo zanimivega, a kljub temu te vrste prireditve ne žanjejo pravih uspehov.

han je vsekakor manj trpežno od perzijskega. In sedaj smo prišli do najdragocenejšega krzna med krzni, ki je sen milijonov žensk in strah prav toliko moč: imenuje se Breitschwanz (kar v nemščini pomeni širok rep). To je kožušček ovčke, ki se je rodila prezgodaj ali pa je prišla mrtva na svet zaradi splava, kar se lahko zgodi zaradi posebno slabih vremenskih okoliščin. Breitschwanz je torej tako redek in dragocen zato, ker je treba počakati na take naravne incidente, kajti umetna povzročitev splava lahko onemogoči nadaljnje porode. (Naj pripomnim resnici na ljubo, in menim, da ste tudi same že pomislile na to, da je sorazmerno izobilje krzna Breitschwanz žalosten primer, da naravnih zakonov le ne spoštujemo. Ker pa je žensko srce kljub svoji nečimrnosti le dojemljivo za tragedije v živalskem svetu — saj so ameriške ženske bojkotirale nakupovanje krznenih plaščev iz tujnovne kože, ker so tujne mersarsko pobijali — se o izvoru krzna raje čim manj govori.) Krzno Breitschwanz je zelo majhno, za pol perzijskega; koža je tanka in mehka, dlaka pa kratka in gladka ter ima prekrasen blešč z zelo lepimi odtenki. Breitschwanz je zelo odporen in trpežen, v klasični črni barvi izdelujejo iz njega elegantne večerne krznenne plašče ali jopice.

Naravno je, da so se zaradi dragocenosti teh kož in velikega povpraševanja pojavile neštete imitacije: iz neke rase sibirskega konjička ali iz ovce merinos, križane z avstralsko ovco, izdelujejo kože, ki so precej podobne pravemu krznu »Karakul«. Toda le redkokateri krznar si bo upal prodati imitacijo za pravo krzno, ker se z natančnim mikroskopskim pregledom lahko ugotovi izvor ene in druge dlake. Vendar lahko tudi nevešči človek ugotovi v mnogih primerih, če gre za pravo krzno ali imitacijo: imitirana krzna so ponavadi vsa barvana, to se pravi da je dlaka v vsej dolžini enake barve in da je tudi koža iste barve. Pravo, naravno krzno pa ima tele posebnosti: dlaka je ponavadi svetlejša ob korenin in tu di koža je svetlejša. Sicer pa je kaj težko ponarediti prelepo paleto odtenkov Breitschwanz ali motive kodrov perzijskega krzna, še manj pa modre reflekske krzna Buhara.

MARTINA

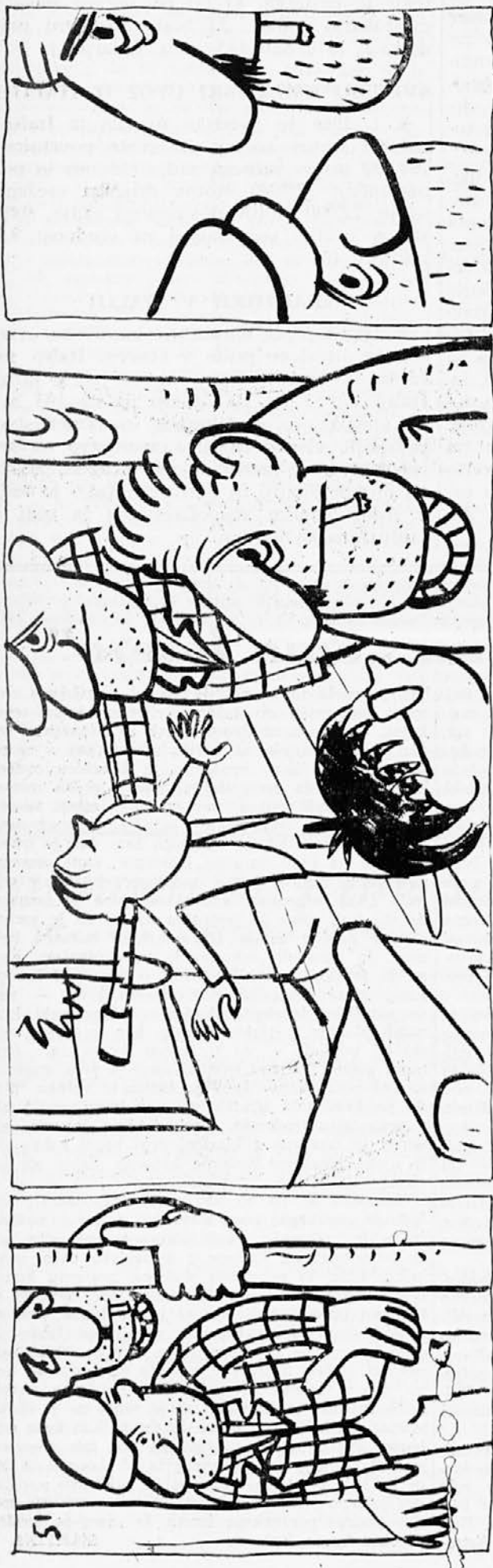
Srečka

Riše ANDREJ NOVAK

26

na podstrešju

Piše TONE FORNEZZI

51. Koraki so se bližali naravnost podstrešni kamni.

Marko in Danka sta odvečevala. Že pripravljena so zaškrpala in med potemnelimi podboji sta z zaprepačenima obrazoma obstala dva mrka moža.

»Za vraga, kaj pa je to?« je dejal prvi v karistem suknjiču Marko in Danka sta se ga prav dobro spominjala. Bil je tat s terase.

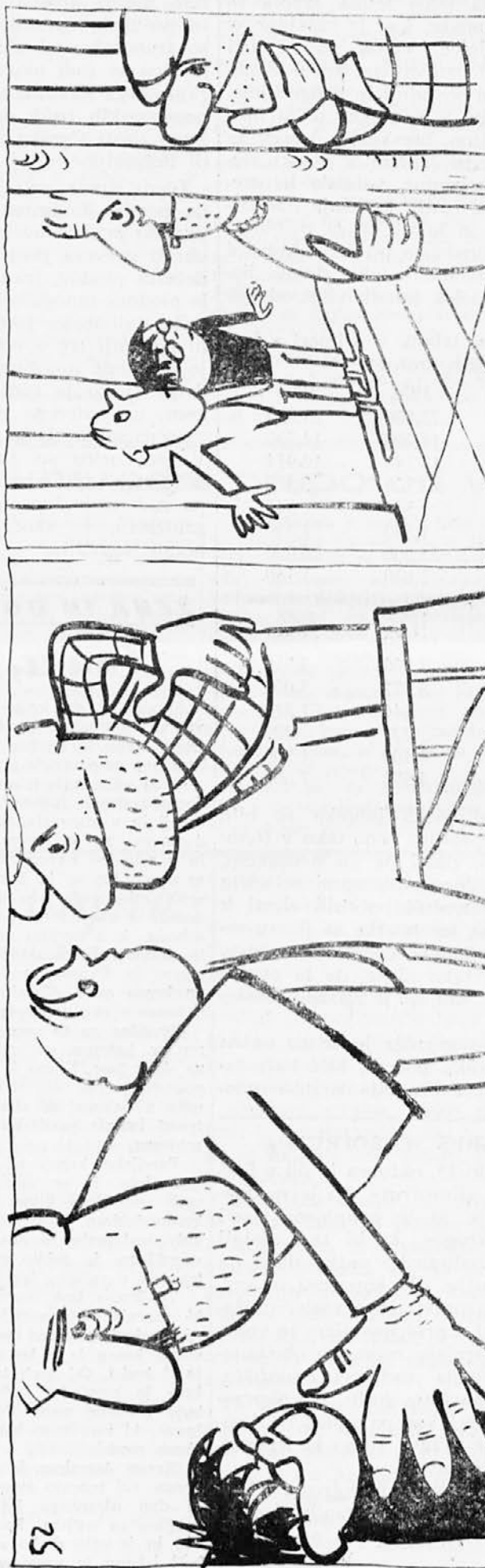
»Glej, glej smrkvca, knjiže kradetale!« je dejal jezno, se zrinil v kamro, zgrabil Marka za ušesa in mu potegnil leksikon iz rok.

»Pustite ga, moj je! Vi kradete — blagajne!« se je raztogotil Marko in se skušal kockastemu orjaku strgati iz rok. Toda ta ga je s svojimi železnimi rokami tako stisnil, da je Marko nehote zastokal.

»Poglej no, Feliks, mulec je bistra glavica, hu-

dik ga vzemi, potuhtal je, zakaj sva vzela tale gusarski daljnogled,« je pocedil skozi rumene zoborjake in stisnil Marka za ušesa.

»Bistra glavica je, bistra, da se ji kar ven vidi,« je dejal Feliks in trdo zaprl vrata za seboj. »Oba sta bistri glaviči. Kar škoda se mi zdi teh bistrh glavic, Veš, Albert, ampak milijoni v onile blagajni tamle čez so pa le več vredni kot tile dve betici!«

52. Danko je v trenutku razsodil, da jima utegne še hudo trda presti. Sprva je hotel pobegniti, potem pa se je spomnil odlične misli.

»Na pomoč, pomagajte!« je zatulil z vso močjo svojih glasilk, toda tisti trenutek je že planil k njemu Feliks in mu takšno pripeljal okrog ušes, da je videl cel ognjemet zvezd.

»Samo eden naj še začitka, pa ga bom tako lopnil, da mu bo glavo z vratu odneslo!«

»Preto, smrkljarija salamenska, same težave. Pa ravno danes, ko sv zvedela za šifro tiste nabite blagajne. Tristo kosmatih, nocoj bi bilo vse urejeno,« je preklinjal Albert.

»Seveda, spustiti ju ne smeva, vse bi izblebetala,« je godel Feliks. »Predolgo sva pripravljala načrt in preveč mikaven je, da bi ga opustila zaradi teh capinov, ki tudi kradeta in nista nič bolj-
sa.«

Marko in Danka sta trepetala kot šiba na vodi in grcče mislila na Pika. Kakšna sreča, da je Pik ostal spodaj!

»Hja, zdaj sta naju videla in mulca vse vesta. Tudi če ju čez noč zapreva, bosta jutri vse izblebetala policajem,« je bolj renčal kot govoril Albert. »Vratove jima zavijava, pa amen!«

»Hehehe, sem že pogruntal!« se je zarežal Feliks. »Kolosalno stvar sem pogruntal!«